

Državni izpitni center

P 0 9 1 A 1 0 1 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 28. maj 2009

POKLICNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1

Opomba: Kadar kandidat dopolnjuje poved, mora biti odgovor vsebinsko in slovnično ustrezen. Pri nalogah, pri katerih mora kandidat podčrtati, prečrtati ali obkrožiti odgovor, upoštevamo pravilnost odgovora, tudi če je oznaka drugačna.

Nal.	Rešitve	Točkovanje	Točke
1.	zasebno obveščevalno	1 1	2
2.	širši ... je bilo objavljeno v tedniku Nedeljski/v časopisu/v množičnem občilu/v tedniku/v sredstvu javnega obveščanja	1 za pravilno podčrtavo 1 za ustrezno dopolnitev	2
3.	DA NE DA NE NE NE	6 pravih rešitev = 3 5, 4 pravih rešitve = 2 3, 2 pravih rešitvi = 1	3
4.	c	1	1
5.	<i>Po smislu, npr.:</i> Materni jezik moramo negovati, spoštovati, ne pa se do njega obnašati kot do stare cunje, ki jo bomo kmalu zavrgli. / To pomeni, da je treba z maternim jezikom ravnati skrbno in ga je treba ceniti. / Materni jezik je treba ohranjati in spoštovati, saj je to naše bogastvo in dediščina. Upoštevamo tudi: Materni jezik ni nekaj, kar lahko zavržemo/s čimer bi lahko grdo ravnali. / To pomeni, da ne smemo zanemarjati/zaničevati maternega jezika. / To pomeni, da bi vsi ljudje morali govoriti svoj materni jezik pravilno, ne pa kar tako, kot da nam je zanj vseeno. Neustrezno: To pomeni, da bi morali vsi govoriti knjižni jezik, ne pa narečja ali slenga. / Pomeni, da materni jezik še ni zastarel. / Naslov pomeni, da predvsem politiki včasih z maternim jezikom opletajo kot s staro cunjo.	1 za pomensko ustreznost 1 za jezikovno pravilnost	2
6.	6. <i>Po smislu, npr.:</i> Govori o glasu/govorni tehniki (ne o jeziku). Upoštevamo tudi: Ne govori o maternem jeziku.	1 1 za pomensko ustreznost 1 za jezikovno pravilnost	3
7.	radijsko/jezikovno/jutranjo/torkovo/izobraževalno žametni Upoštevamo tudi: žameten. instrument/inštrument/glasbilo (govorni učiteljici) Ani Mlakar/svoji govorni učiteljici	1 1 1 1	4
8.	č	1	1
9.	a	1	1
10.	intervju	1	1
11.	angloslovenska spakedranščina človeščina	1 1	2
12.	narečje/narečja v posebnih oddajah/v narečnih popevkah/kadar ne govorimo o resnih zadevah v javnosti	1 1	2
13.	materinščina	1	1

14.	A glagol, nedoločnik B DA slabš./ekspr./slabšalno/ekspresivno C v sopomenskem razmerju/sopomensko razmerje Upoštevamo tudi: sopomenka/sopomenki/sopomenke	1 + 1 1 1 1	5
15.	Dve stanovanji sta prodani. / Stanovanji sta prodani. / Prodani sta (dve) stanovanji. Upoštevamo tudi: Dve stanovanji sta bili prodani. / Dvoje stanovanj je prodanih.	1	1
16.	A <u>Njen jezikovni kotiček Slovenščina za Slovence nas</u> B <i>Po smislu, npr.:</i> Slovenščina za Slovence je naslov/ime (radijske) oddaje/jezikovnega kotička/(stvarno) lastno ime.	1 1 1	3
17.	b	1	1
18.	A 3 B c	1 1	2
19.	Branjevka ji je povedala: »Rada prisluhnem vaši/tvoji jutranji rubriki.« / »Rada prisluhnem vaši/tvoji jutranji rubriki,« ji je povedala branjevka.	1 za pravilno pretvorbo 1 za pravopisno pravilnost	2
20.	Nataša Dolenc/radijska (in televizijska) napovedovalka (in voditeljica) primeri nepravilne rabe slovenščine/primeri dvojina	1 1 1	3
21.	<i>Po smislu, npr.:</i> Namesto RTV Slovenija je uporabila besedo nacionalka. / Za RTV Slovenija je novinarka uporabila žargonski izraz/slogovno zaznamovano besedo. / Novinarka je uporabila sopomenko. Če je kandidat odgovoril samo z besedo 'nacionalka' ali če je prepisal novinarkino pobudno repliko iz besedila, dobi samo točko za pomensko ustreznost.	1 za pomensko ustreznost 1 za jezikovno pravilnost	2
22.	Zaradi lepega in šolanega glasu je napovedovalec kot violinski virtuoz, ki igra na stradivarko – violino, ki jo je izdelal mojster Stradivari. Najbolj priljubljeni slovenski napovedovalci, med katerimi sta Andrej Karoli in Bernarda Žarn, so kultivirani govorci.	brez napak = 4 1 ali 2 napaki = 3 3 ali 4 napake = 2 5 ali 6 napak = 1 več kot 6 napak = 0 Upoštevamo tudi na novo narejene napake.	4

23.	<p>OBJEKTIVNA PREDSTAVITEV OSEBE Zgradba in vsebina (8)</p> <ul style="list-style-type: none"> – naslov (Nataša Dolenc – skrbnica rabe slovenskega jezika <i>ali drug ustrezen naslov</i>) <p style="margin-left: 40px;">Neustrezno: Pogovor z Natašo Dolenc/Predstavitev osebe/Objektivna predstavitev Nataše Dolenc. (V naslovu naj bo poimenovana tema, ne besedilna vrsta.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podatki o <ul style="list-style-type: none"> • izobrazbi (profesorica nem. in fr. jezika) in zaposlitvi (od 1962 do 1997/vso delovno dobo je bila zaposlena na RTV Slovenija) • poklicnem delu (bila je napovedovalka; vodila je razne radijske oddaje (npr. Glasba ne pozna meja) in kontaktne oddaje na Valu 202; vodila je TV-Dnevnik; (v Oddelku za kulturo govora) je izobraževala mlajše napovedovalce) • dosežkih (dobila je več viktorjev in plaket za radijsko in televizijsko delo); leta 2003 ji je Društvo poklicnih radijskih in televizijskih napovedovalcev podelilo kristalni mikrofona za življenjsko delo • dejavnost v pokoju (vodi radijsko oddajo Slovenščina za Slovence) – ustrezen obseg besedila (najmanj 90 besed) in členjenost na odstavke (vsaj 2 odstavka, npr.: v 1. izobrazba, delo, priznanja, v 2. delo v pokoju; ali 3 odstavki: v 1. izobrazba in delo, v 2. priznanja, v 3. delo v pokoju; besedilo je neustrezno členjeno, če je sestavljeno iz niza enopovednih odstavkov ali če kandidat v enem odstavku razvija različne podteme) <p>Jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> – jezikovna pravilnost <ul style="list-style-type: none"> • slovnična pravilnost • pravopisna pravilnost – slogovna ustreznost <ul style="list-style-type: none"> • prevladujoča objektivnost (primera neustreznosti: Danes pa uživa v upokojenskem življenju in se ukvarja s svojimi tremi vnuki, ki jih ima zelo rada. / S tem se je Nataša uvrstila med najuglednejše Slovence.) • resničnost podatkov (primeri napačnih podatkov: <i>Večkrat</i> je tudi prejela kristalni mikrofona. / <i>Zaposlena je</i> na RTV Slovenija in vodi <i>radijski program</i> Slovenščina za Slovence. / Na frekvenci <i>radia Val 202</i> vodi oddajo Slovenščina ...; izmišljeni rojstni podatki) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>2 (4 podatki = 2 3 ali 2 podatka = 1)</p> <p>2 (1 + 1)</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2 (2 napaki = –1 točka, do 0 točk)</p> <p>2 (Za vsako vrsto slogovne neustreznosti odštejemo 1 točko, do 0 točk.)</p> <p>Jezikovno pravilnost in slogovno ustreznost vrednotimo samo, če je kandidat za vsebino dobil vsaj dve točki. Če je v besedilu manj kot 80 besed, lahko kandidat za jezikovno pravilnost in slogovno ustreznost dobi največ 2 točki.</p>	12
-----	--	---	----

	<ul style="list-style-type: none"> • natančnost pri navajanju podatkov o izobrazbi, zaposlitvi, poklicnem delu, dosežkih in dejavnosti v pokoju • brez prvin uradnega pisma (kot so npr.: Spoštovani dijaki!; Lep pozdrav; S spoštovanjem; Ljubljana, 27. 5. 2009 ipd.) • brez ponavljanja besed/besednih zvez (kot je npr. ponavljanje glagola 'voditi') • brez zastranitev (primer zastranitve: obnavljanje dogodka na tržnici) 		
--	---	--	--

PRIMERI

Nataša Dolenc – skrbnica rabe slovenskega jezika

Nataša Dolenc je profesorica nemškega in francoskega jezika. Od leta 1962 do upokojitve leta 1997 je bila zaposlena na RTV Slovenija. Delala je kot radijska in televizijska napovedovalka in voditeljica, skrbela pa je tudi za šolanje mlajših napovedovalcev na RTV Slovenija v Oddelku za kulturo govora. Za svoje delo je dobila veliko priznanj. Društvo poklicnih radijskih in televizijskih napovedovalcev Slovenije ji je leta 2003 podelilo kristalni mikrofonski življenjsko delo.

Čeprav je že devet let v pokoju, na Radiu Slovenija še vedno vodi svojo oddajo Slovenščina za Slovence in nas v njej opominja na napake pri govorjenju.

Nataša Dolenc

Nataša Dolenc je profesorica nemškega in francoskega jezika. V letih od 1962 do 1997 je bila zaposlena na RTV Slovenija, nato se je upokojila. Svoje delo je opravljala kot napovedovalka ter kot voditeljica radijskih oddaj in TV-Dnevnika. Delala je tudi na Oddelku za kulturo govora in izobraževala mlajše napovedovalce na RTV Slovenija.

Za svoje delo je dobila številna priznanja, kot so viktorji in plakete. Posebej je ponosna na kristalni mikrofonski življenjski delo, ki so ji ga leta 2003 za življenjsko delo podelili kolegi iz Društva poklicnih radijskih in televizijskih napovedovalcev Slovenije.

Dejavna je tudi v pokoju, saj na Radiu Slovenija vodi svojo jezikovno oddajo Slovenščina za Slovence.

Znana Slovenka – Nataša Dolenc

V današnji rubriki Znani Slovenci vam predstavljamo radijsko in televizijsko voditeljico Natašo Dolenc. Poznamo jo tudi po njeni skrbi za materni jezik.

Profesorica nemškega in francoskega jezika je svojo pot na RTV Slovenija začela leta 1962 in tam ostala vse do upokojitve leta 1997. Delala je kot napovedovalka, voditeljica radijskih oddaj, kot so npr. Glasba brez meja in različne kontaktne oddaje na Valu 202, vodila je TV-Dnevnik in šolala mlajše napovedovalce na Oddelku za kulturo govora.

Za svoje radijsko in televizijsko delo je prejela več viktorjev in plaket. Leta 2003 ji je Društvo poklicnih radijskih in televizijskih napovedovalcev Slovenije podelilo kristalni mikrofonski življenjski delo.

Čeprav je že v pokoju, smo jo še pred tremi leti lahko slišali po radiu, saj je vodila svojo jezikovno oddajo Slovenščina za Slovence.

IZPITNA POLA 2

VODENA INTERPRETACIJA

Vid Pečjak, Smog (odlomek)

ZDAJ GRE ZARES!

Primeri v moderiranem točkovniku so ilustrativni – v kandidatovi interpretaciji ocenimo kot ustrezne vse zapise, ki navedenim primerom ustrezajo po taksonomski stopnji zahtevnosti.

Opredelitev odlomka glede na književno zvrst (Znanje in razumevanje) 2 T

0 T – Ni opredelitve. / Opredelitev je napačna.

Primer: Besedilo je dramsko, ker govori oseba sama s seboj.

1 T – Zvrst je poimenovana.

Primer: Odlomek pripoveduje o usodnem dogajanju.

2 T – Zvrst je poimenovana, navedena je tudi značilnost zvrsti v odlomku.

Primer: Odlomek je iz pripovednega besedila. V pripoved o dogajanju vključuje pisatelj tudi razmišljanje glavne osebe.

Povzetek odlomka (Znanje in razumevanje) 4 T

0 T – Ni povzetka, ni obnove.

1 T – Obnova odlomka z vsebinskimi napakami.

2 T – Obnova odlomka brez vsebinskih napak. / Povzetek odlomka z vsebinskimi napakami/z vsebinsko napako.

Primer: David Goldstein se želi rešiti pred strupi. Napade človeka z masko in avtomobilista, a neuspešno, zato umre.

3 T – Namesto povzetka odlomka je naveden samo posamezen motiv odlomka. / V povzetek niso vključeni vsi motivi odlomka.

Primer: Moški, ki mu grozi zastrupitev s smogom, napade človeka s plinsko masko. Maske mu ne more vzeti, zato se zaduši. / Odlomek pripoveduje o zadužitvi človeka zaradi smoga, o televizijskem poročilu in reklami.

4 T – Povzetek odlomka. Brez vsebinskih napak.

Primer: Prikazana je skrajna stiska človeka v onesnaženem okolju. Po neuspešnih poskusih, da bi se rešil, se zaduši v smogu. Poročilu o tem dogodku sledi reklama za plinske maske.

(Povzetek odlomka ocenimo s štirimi točkami tudi v interpretaciji, ki vsebuje še obnovo odlomka brez vsebinskih napak.)

Razlaga srečanj z avtomobilistoma (Razčlemba in razlaga) 2 T

0 T – Srečanji nista razloženi. / Razlaga je napačna, ne ustreza odlomku.

Primer: Voznika sta hitro vozila, zato nista mogla odpreti vrat svojega avtomobila.

1 T – Razlaga je skopa, površna, nejasna. / Parafraziran je del odlomka.

Primer: Voznika nista hotela pomagati, ker ju Davidovo življenje ni zanimalo. Hotela sta se le rešiti pred kruto smrtjo in pred njim. / Ko je David zagledal vozilo, je upal, da ga bo voznik rešil. Vozilo pa je bilo hermetično zaprto. / Po cesti sta pripeljala avtomobila. David Goldstein je v upanju skočil proti prvemu, a ta je odbrnel mimo. Drugi voznik se ga je v loku izognil, ker v smrtni koncentraciji smoga ni hotel odpirati vrat.

2 T – Razlaga je jasna, natančna.

Primer: Glavna oseba je šla peš proti naselju in takrat so naznanili nevarno koncentracijo smoga. Ko je po cesti pripeljal prvi avto, je tretji alarm opozarjal, da je postal smog smrtno nevaren. Voznik Davidu ni ustavil. Enako se je zgodilo, ko je pripeljal mimo drugi avto. Moža v avtomobilih sta se preveč bala za svoje življenje, da bi pomagala človeku, ki je nujno potreboval njuno pomoč.

Razlaga srečanja s človekom z masko (Razčlemba in razlaga)

2 T

0 T – Srečanje ni razloženo. / Razlaga je napačna, ne ustreza odlomku.

Primer: Moža sta se stepla zaradi maske. Nobeden ni hotel popustiti, zato je moral eden od njiju umreti.

1 T – Razlaga je skopa, površna, nejasna. / Parafraziran je del odlomka.

Primer: David ni razmišljal, ker je bilo v zraku preveč strupov. Zato ga je človek z masko udaril. / Moški brez maske ni preiščeval, dvignil je roko in udaril človeka z masko po glavi. Ta se je zazibal, ni pa padel. Padel je David in se zadušil.

2 T – Razlaga je jasna, natančna.

Primer: Maska, ki jo je nekdo nosil na obrazu, je bila Davidovo zadnje upanje, ko mu je zaradi prevelike koncentracije smoga grozila smrt. Da bi rešil svoje življenje, se je hotel te maske polastiti, zato je udaril človeka. V skrajni stiski je mislil le nase.

Razlaga televizijskega poročila (Razčlemba in razlaga)

2 T

0 T – Poročilo ni razloženo. / Razlaga je napačna, ne ustreza odlomku.

Primer: V poročilih so opozorili gledalce, naj bodo pozorni na ljudi brez mask.

1 T – Razlaga je skopa, površna, nejasna. / Parafraziran je del odlomka.

Primer: Po televiziji so ljudje izvedeli za smog in za smrt nekega človeka v satelitskem naselju. Zato je sledila še reklama. / V večerni televizijski oddaji so poročali o oblaku smoga in rekli, da se je v njem zadušila neidentificirana oseba.

2 T – Razlaga je jasna, natančna.

Primer: Po televiziji so poročali o smrtno nevarnem onesnaženju zraka s smogom in omenili smrt neke osebe kot posledico onesnaženja. Ta primer je služil kot opozorilo, da ljudje ne smejo zapuščati svojih bivališč brez plinskih mask. Zato je sledila še reklama zanje. / Poročevalec je govoril o velikem oblaku smoga, na koncu pa je samo omenil, da se je zadušila ena oseba. Več poudarka so na televiziji namenili reklamiranju novih plinskih mask.

Citirana poved iz odlomka (Predstavitev dejstev in stališč)

2 T

0 T – Poved ni citirana. / Citirana poved ne ustreza navodilu.

Primer: »Opozarjamo prebivalce, naj imajo vedno pri sebi plinsko masko, četudi odhajajo zdoma le za kratek čas.«

1 T – Citat ni natančno v skladu z razlago, a je še smiselno povezan z njo. / Namesto citirane povedi je opisan primer.

Primer: »David Goldstein je v poslednjem upanju skočil proti njemu.«

2 T – Citirana je ustrezna poved.

Primer: »Toda voznik je pritisnil na plin in avto je odbrnel mimo njega.« / »Pripeljal je še en avto in se ga v velikem loku izognil.« / »Dvignil je roko in udaril človeka po glavi.« / »Nihče ni hotel v smrtni koncentraciji odpirati hermetično zaprtega vozila.«

(Z dvema točkama ovrednotimo vsak primer, ki natančno utemeljuje razlago.)

Povzetek ugotovitev (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

0 T – Povzetka ni. / Povzetek se ne nanaša na prejšnje razlage, ampak npr. na zunanje dogajanje v odlomku (ponovljen je začetni povzetek).

2 T – Povzetek se nanaša na prejšnje razlage.

Primer: Zaradi boja za obstanek si ljudje med seboj niso pomagali, vsak se je bal samo za lastno življenje.

(0 točk ali 2 točki, vmesnih točk ni.)

Mnenje o reklamih (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

0 T – Mnenje ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev. / Mnenje ni v skladu z odlomkom.

Primer: Ta reklama je zelo dobro opozorilo.

1 T – Mnenje je nejasno, izraženo z ohlapno, s šibko razlago.

Primer: Reklama za nove plinske maske je bila po mojem mnenju koristna, saj so bile stare verjetno dotrajane in precej težke.

2 T – Mnenje je jasno, vsebuje ustrezno razlago.

Primer: Reklama za novo plinsko masko je podobna drugim reklamam v tem, da poudarja praktičnost, zanesljivost in ugodno ceno izdelka. Njeno ime pa lahko razumemo ironično, saj sta pomena svetlosti in jasnosti v nasprotju z okoljem, ki ga povsem obvladuje smog. Moti me, da so reklamo objavili po poročilu o umrlem človeku in njegovo smrt izkoristili za boljšo prodajo.

Presoja vpliva onesnaženja na življenje (Sinteza in vrednotenje)**2 T**

0 T – Ni presoje. / Presoja je izražena kot skopa trditev/ne ustreza navodilu.

Primer: Proti onesnaženosti bi se moral boriti vsak človek v svojem okolju, tudi doma.

1 T – Presoja je nejasna, izražena z ohlapno, šibko razlago/nakazana v primeru iz življenja.

Primer: Zaradi strupenega zraka je onesnažena tudi hrana in ljudje res živimo od strupov. Morali bi misliti na čas, o kakršnem piše pisatelj Pečjak. Če bi se videli v njem, bi bili bolj pozorni do okolja.

2 T – Presoja je jasna, vsebuje ustrezno razlago.

Primer: Onesnaženost je poleg vojn ena največjih groženj človekovemu življenju. V večjih mestih je zrak zaradi industrije in gostega prometa tako onesnažen, da ljudje resno zbolevajo. Industrije, ki je gospodarsko pomembna in daje delovna mesta, najbrž res ni mogoče kar ukiniti, menim pa, da bi lahko v vseh onesnaženih mestih omejili promet. Ljudje bi lahko puščali svoje avtomobile na obrobju in se vozili z javnimi prevoznimi sredstvi ali hodili peš. Pomembno se mi tudi zdi, da prebivalci mest izkoristimo čim več prostega časa za gibanje v naravi. Če bomo skrbeli za čist zrak, bomo dali svojim potomcem najboljšo popotnico za življenje.

Utemeljitev presoje s primerom iz življenja (Predstavitev dejstev in stališč)**2 T**

0 T – Naveden ni noben primer. / Naveden je primer, ki ne utemeljuje presoje.

Primer: Onesnaženost je povsod okrog nas. Vse je umazano.

1 T – Primer je samo imenovan/nakazan.

Primer: Ljudje onesnažujemo okolico z marsičim. Odlagamo različne škodljive stvari. Večine to niti ne moti. Le redki naše okolje tudi čistijo in pozivajo k ekološkim akcijam. / Kitajci že danes po mestih nosijo maske.

2 T – Primer je na kratko opisan.

(Ocena, ki je v tem točkovniku ovrednotena z dvema točkama, je utemeljena s primerom znancev, ki se redko vozijo z avtomobilom, pogosto pa se odpravijo na pohode in izlete v naravo.)

Členitev besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Besedilo ni logično členjeno, ni koherentno.

1 T – Besedilo je logično členjeno, ni koherentno. Besedilo je koherentno, ni logično členjeno.

2 T – Besedilo je logično členjeno in koherentno.

Jezikovna pravilnost, slogovna ustreznost

Slovnična pravilnost 2 T

Pravopisna pravilnost 2 T

Slogovna ustreznost 2 T

Za vse velja:

0 T – Veliko raznovrstnih napak, ki se ponavljajo.

1 T – Več raznovrstnih napak, ki se v glavnem ne ponavljajo.

2 T – Le nekatere vrste napak, ki se praviloma ne ponavljajo.

DODATNA NAVODILA:

- Če kandidat piše obe interpretaciji, ocenimo prvo.
- Če piše interpretacijo na konceptni list, pri vrednotenju ne odbijemo točk.
- Če napiše manj kot 400 besed, mu od skupnega seštevka odštejemo eno točko; če napiše manj kot 200 besed, mu odštejemo dve točki.

SAMOSTOJNA INTERPRETACIJA

Zoran Knežević, Zakaj sovražim vlak (odlomek)

Primeri v moderiranem točkovniku so ilustrativni – v kandidatovi interpretaciji ocenimo kot ustrezne vse zapise, ki navedenim primerom ustrezajo po taksonomski stopnji zahtevnosti.

Opredelitev odlomka (besedila) glede na književno zvrst (Znanje in razumevanje) 2 T

0 T – Ni opredelitve. / Opredelitev je napačna.

Primer: Odlomek/besedilo je iz sodobne književnosti.

1 T – Zvrst je poimenovana.

Primer: Odlomek je iz pripovednega besedila. / Besedilo je pripovedno/pripoveduje.

2 T – Zvrst je poimenovana, navedena je tudi značilnost zvrsti v odlomku.

Primer: Odlomek je iz epskega besedila, v njem pa so opazne tudi lirske značilnosti, saj govori o dečkovih občutjih.

Povzetek odlomka (Znanje in razumevanje) 4 T

0 T – Ni povzetka, ni obnove.

1 T – Obnova odlomka z vsebinskimi napakami.

2 T – Obnova odlomka brez vsebinskih napak. / Povzetek odlomka z vsebinskimi napakami/z vsebinsko napako.

Primer: Deček pripoveduje o svojem metanju kamnov v vlake in ljudi. V odlomku izvemo, zakaj vlake sovraži bolj kot ljudi.

3 T – Namesto povzetka odlomka je naveden samo posamezen motiv odlomka.

Primer: Deček v prvi osebi pripoveduje o svojem početu in pove, da sovraži vlake, ker se je z enim od njih odpeljal oče, ko je zapustil družino.

4 T – Povzetek odlomka. Brez vsebinskih napak.

Primer: V odlomku beremo o fantu, ki sovraži vlake in se problematično vede. V vlake, okna in ljudi meče kamenje. Pogreša svojega očeta in verjame, da se bo ta nekoč vrnil ter da jima bo skupaj še zelo lepo.

(Povzetek odlomka ocenimo s štirimi točkami tudi v interpretaciji, ki vsebuje še obnovo odlomka brez vsebinskih napak.)

Prepoznavna – izbira problema/prvine (Razčlemba in razlaga) 3 T

0 T – Problem ni izbran. / Literarna prvina ni izbrana. / Samo splošno razmišljanje o pojavu ali problemu – brez povezave z odlomkom.

1 T – Izbran je problem, ki je v odlomku samo nakazan. / Izbrana je prvina, ki ni bistveno povezana z osrednjo prvino.

Primer: odnos med materjo in sinom

2 T – Izbran je problem, ki je smiselno povezan z osrednjim problemom. / Izbrana je prvina, ki je smiselno povezana z osrednjo prvino.

Primer: odnos med očetom in sinom

3 T – Izbran je osrednji problem odlomka/in problem, ki je bistveno povezan z njim. / Izbrana je osrednja prvina odlomka/in prvina, ki je bistveno povezana z njo.

(Upoštevamo tudi poimenovanje v naslovu. Problem, izbran za ta vzorec samostojne interpretacije, je natisnjen krepko.)

*Primer: sovraštvo/jeza/razočaranje/upanje/pogrešanje očeta/**problematično vedenje***

Razlaga izbranega problema/izbrane prvine (Razčlemba in razlaga) 3 T

0 T – Ni razlage. / Razlaga je napačna.

Primer: Fant sovraži vse, zato celo v mamo vrže kamen.

1 T – Razlaga je skopa, površna.

Primer: Z metanjem kamenja deček protestira, ker ga je zapustil oče, ki ga je imel zelo rad.

Težko mu je, a ne more ničesar spremeniti.

2 T – Parafraziran je ustrezen del odlomka.

Primer: Deček sovraži vlak, ker je oče nekega dne sedel nanj in se ni več vrnil. Zato v vlak vsak dan vrže kamen. V osmošolca ga vrže, ker mu je rekel, da oče zdaj živi z drugo ženo in ima drugega sina. Prepričan je, da se bo oče vrnil, ko mu bo zmanjkalo kamnov.

3 T – Razlaga je ustrezna, jasna, natančna.

Primer: Fant se vede problematično, ker pogreša očeta. Kamenje meče v stvari, ki jih povezuje z njim, in v osebe, ki mu o očetu razkrivajo drugačno resnico, kot si jo želi. Prizadet je predvsem zato, ker mu je bilo z očetom lepo. Spomini na preteklost so zanj lepi, a tudi boleči.

Utemeljitev razlage z opisanim ali s citiranim primerom iz odlomka (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Primera ni. / Poved ni citirana. / Citirana poved ne ustreza navodilu.

Primer: »Nekateri fantje imajo vlake radi.«

1 T – Primer iz odlomka ni natančno v skladu z razlago, a je še smiselno povezan z njo.

Primer: »Tudi tip iz osmega razreda mi ne pride več pred oči.«

2 T – Primer iz odlomka je natančno v skladu z razlago.

Primer: »Izključili so me, ker niso vedeli, da sem moral.«

(Z dvema točkama ovrednotimo tudi vsak drug primer, ki natančno utemeljuje razlago.)

Povzetek ugotovitev (Sinteza in vrednotenje) 2 T

0 T – Povzetka ni. / Povzetek se ne nanaša na prejšnje razlage, ampak npr. na zunanje dogajanje v odlomku (ponovljen je začetni povzetek).

2 T – Povzetek se nanaša na prejšnje razlage.

Primer: Fant želi z metanjem kamnov izraziti svoje sovraštvo, pa tudi prepričanje, da se bo oče nekoč vrnil.

(0 točk ali 2 točki, vmesnih točk ni.)

Lastno mnenje o problemu/prvini v odlomku (Sinteza in vrednotenje) 2 T

0 T – Mnenje ni izraženo. / Izraženo je kot skopa trditev.

Primer: Oče bi lahko kdaj obiskal svojega sina, saj je bil očitno dober.

1 T – Mnenje je nejasno, izraženo z ohlapno, s šibko razlago.

Primer: Vprašanje je, kako je na otrokovo vedenje vplivala mama. Morda se mu je premalo posvečala.

2 T – Mnenje je jasno, vsebuje ustrezno razlago.

Primer: Sin si želi očetove vrnitve, jaz pa sem prepričana, da oče ni več vreden, da bi mu človeka, ki ju je zapustil, odpustila in ga sprejela nazaj kot člana družine. Fant na svet ni prišel le zaradi matere, spočela sta ga oba, zato bi ga morala tudi oba vzgajati in usmerjati.

Lastno mnenje o problemu/prvini na splošno (Sinteza in vrednotenje) 2 T

0 T – Ni mnenja. / Mnenje je izraženo kot skopa trditev. / Ni povezano z odlomkom.

Primer: Starši bi morali imeti lepe stike z otroki tudi po ločitvi.

1 T – Mnenje je nejasno, izraženo z ohlapno, s šibko razlago/nakazano v primeru iz življenja.

Primer: Ne vedejo se slabo le otroci, ki pogrešajo očeta, ampak tudi tisti, ki živijo z njim. Razlika je v tem, da prve nekako razumemo, drugih pa ne.

2 T – Mnenje je jasno, vsebuje ustrezno razlago.

Primer: V pripovedi Zakaj sovražim vlak je jasno, zakaj se otrok vede problematično, v vsakdanjih življenjskih situacijah pa ni vedno tako. Otroku, ki posredno ali neposredno razkriva vzrok svojega slabega obnašanja, lahko starši in drugi odrasli pomagajo s pogovorom in z razumevanjem. Vzroka slabega vedenja ni mogoče vedno odpraviti in v takem primeru je pomembno, da se najdejo ljudje, ki otroku na nek način nadomestijo osebo, ki jo pogreša.

Utemeljitev mnenja s primerom iz lastnih izkušenj ali iz kakega drugega književnega besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Naveden ni noben primer. / Naveden je primer, ki ne utemeljuje presoje.

Primer: Otroci živijo v različnih družinah.

1 T – Primer je samo imenovan/nakazan.

Primer: Prijateljica je ob ločitvi staršev trpela in to se je kazalo v njenem problematičnem vedenju.

2 T – Primer je na kratko opisan.

(Mnenje, ki je v tem točkovniku ovrednoteno z dvema točkama, je utemeljeno s primerom fanta, ki mu je očeta nadomestil materin novi partner.)

Členitev besedila (Predstavitev dejstev in stališč) 2 T

0 T – Besedilo ni logično členjeno, ni koherentno.

1 T – Besedilo je logično členjeno, ni koherentno. Besedilo je koherentno, ni logično členjeno.

2 T – Besedilo je logično členjeno in koherentno.

Jezikovna pravilnost in slogovna ustreznost

Slovnična pravilnost 2 T

Pravopisna pravilnost 2 T

Slogovna ustreznost 2 T

Za vse velja:

0 T – Veliko raznovrstnih napak, ki se ponavljajo.

1 T – Več raznovrstnih napak, ki se v glavnem ne ponavljajo.

2 T – Le nekatere vrste napak, ki se praviloma ne ponavljajo.

DODATNA NAVODILA:

- Če kandidat piše obe interpretaciji, ocenimo prvo.
- Če piše interpretacijo na konceptni list, pri vrednotenju ne odbijemo točk.
- Če napiše manj kot 400 besed, mu od skupnega seštevka odštejemo eno točko; če napiše manj kot 200 besed, mu odštejemo dve točki.
- Za izviren naslov samostojne interpretacije prištejemo skupnemu seštevku točk eno točko do največjega možnega števila (30).